

تجلی اندیشه‌ی اسلامی در معماری ایرانی (بررسی مفهوم عدالت در معماری خانه‌های ایرانی)

سیده سولماز راستجو^۱، نسیم فاضلی^۲، و محمد رضا بمانیان^۳

۱ دانشجوی دکتری معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، ایران
آدرس پست الکترونیک (s.rastjoo@modares.ac.ir)

۲ دانشجوی دکتری معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، ایران
آدرس پست الکترونیک (nasim.fazeli@modares.ac.ir)

۳ استاد، دانشکده هنر و معماری، تربیت مدرس، ایران
آدرس پست الکترونیک (bemanian@modares.ac.ir)

چکیده

یکی از بارزترین و اصیل‌ترین معانی در مبانی فکری و اندیشه‌ی شیعی، اصل عدالت است. عدل در هنر و معماری اسلامی نیز تجلی یافته است. در این مقاله در جهت بازخوانی مفاهیم نهفته در معماری ایرانی-اسلامی و در راستای اصل عدالت شاخص‌های منتج از آن به عنوان اصول اولیه و پایه در معماری لحاظ و سپس مصادیق آن در خانه ایرانی-اسلامی بررسی شده است. در این میان اصولی چون هماهنگی، تعادل، وحدت، تناسب، حد و حریم، تقارن، توازن، سلسله مراتب و اصول ایستایی به عنوان نمودهای عدل در خانه‌های ایرانی بازشناسی گردیده‌اند. در حقیقت هدف از این گفتار سیر از صورت به معنا در جهت خوانش یکی از اصول اولیه دین مبین اسلام و تجلی این مفهوم در خانه‌های ایرانی می‌باشد که در نهایت نشانگر شناخت عمیق معمار ایرانی از اصول و حکمت اسلامی در انتظام بخشی فضا بوده است. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی-تحلیلی بوده است.

واژه‌های کلیدی: خانه ایرانی-اسلامی، عدالت، معماری اسلامی، هنر اسلامی.

Seydeh Solmaz, Rastjoo¹; Nasim, fazeli², Mohamad Reza, Bemanian³.

¹ Department of Art & Architecture, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

² Department of Art & Architecture, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

³ Department of Art & Architecture, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Abstract

The principle of justice is one of the clearest and most noble logics of the fundamentals of Shi'ite believed and thought. Justice has also been manifested in Islamic art and architecture. In this paper, in order to review the underlying concepts of Iranian-Islamic architecture related to principle of equity, indices which derived have been set as the basic principles of architecture. Then the instances have been studied in Iranian architecture. The principles of harmony, balance, unity, proportion, range and space, symmetry, harmony, hierarchy and static principles have been recognized as a manifestation of justice in Iranian homes. In fact, the purpose of this article is to move from subject to meaning to read one of the basic principles of Islam, and the manifestation of this concept in Iranian